Utbildningsinspektion i Gäverängeskolan och Rabo skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Ockelbo kommun och besökt Gäverängeskolan och Rabo skola den 6-7 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper**, **Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Gäverängeskolan och Rabo skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Gäverängeskolan och Rabo skola intervjuades elever, personal, skolledning och föräldrar. Inspektörerna besökte även lektioner och verksamheten i förskoleklasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolorna

Gäverängeskolan	Antal elever
Förskoleklass	21
Grundskola	106

Rabo Skola	Antal elever
Förskoleklass	12
Grundskola	77

Uppgifterna ovan är skolornas egna och gäller för hösten 2007.

I både Gäverängeskolan och Rabo skola finns en förskoleklass och grundskola årskurs 1–6. I Gäverängeskolan fördelar sig klasserna på en klass i varje årskurs medan man i Rabo skola arbetar mer åldersblandat. Årskurs 2 och 3 arbetar här samman i två grupper som ibland även delas i tre. Årskurs 4 och 5 är en åldersblandad grupp. De flesta eleverna i båda skolorna kommer från kringliggande bostadsområden.

Till Gäverängeskolan och Rabo skola hör även fritidshem. Denna rapport omfattar dock endast inspektion av förskoleklass och grundskola. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Gäverängeskolan och Rabo skola inom flera områden håller god kvalitet. Samtidigt har inspektörerna identifierat ett antal områden som behöver utvecklas. Exempel på områden som bedöms hålla god kvalitet är bland annat genomförandet av utbildningen. På skolan pågår exempelvis ett utvecklingsarbete kring planering av undervisningen utifrån strävansmålen. Goda exempel finns på undervisning som präglas av läroplanens och kursplanernas strävansmål och kunskapssyn. Men inspektörerna ser också undervisning där andra utgångspunkter styr planering och genomförande, exempelvis tradition från äldre läroplaner. Ett samlat intryck från inspektionen är att det i båda skolorna finns skillnader i förhållningssätt hos lärarna i såväl ordningsfrågor som synen på kunskapsuppdraget.

Eleverna ges genom klassråd och elevråd goda möjligheter till inflytande över verksamheten i stort och eleverna upplever att elevrådet har en viktig funktion att fylla på skolorna. Elevernas kännedom om målen är däremot begränsad, liksom deras möjligheter till inflytande i undervisningen. Fortfarande erbjuds eleverna få möjligheter till egna reflektioner, utforskande, problemlösning m.m. under lektionstid.

Båda skolornas kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik för år 2006 står sig väl i jämförelse med kommunens resultat. Dock försämras resultaten för båda skolorna i flera ämnen under år 2007. Överlag antyder dock resultaten i nationella ämnesproven att eleverna uppnår godtagbara kunskapsresultat.

I skolorna görs uppföljningar av undervisningen genom exempelvis LUS-scheman och nationella ämnesprov i årskurs 5. Dessa resultat redovisas också i skolornas kvalitetsredovisningar. Skolorna gör dock inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Detta innebär att det för skolorna är svårt att följa upp om skolans uppdrag att nå de nationella målen fullgörs på ett bra sätt samt att utnyttja resultaten för diskussion och ställningstaganden till förbättringsinsatser för ökad måluppfyllelse.

Lärarna bör i sin utvärdering av elevernas kunskaper i högre grad ta sin utgångspunkt i de nationella kursplanemålen och elevernas kännedom om målen bör förbättras. För detta arbete har rektor ett särskilt ansvar.

Ett angeläget utvecklingsområde för skolorna är normer och värden. Inspektionen visar att det ibland förekommer mobbning och andra kränkningar och att vissa av eleverna ibland känner sig otrygga om än i mindre omfattning på Rabo skola. På Gäverängeskolan fann inspektörerna exempel på bråk mellan elever och bristande arbetsro i flera klasser. Lärarna tar dock enligt eleverna alltid tag i problem när sådana uppstår. På båda skolorna saknade elever och föräldrar kännedom om skolornas ordningsregler och skolornas likabehandlingsplaner uppfyller inte författningarnas krav. Skolornas arbete med att förhindra mobbning och andra kränkningar liksom Gäverängeskolans värdegrundsarbete måste förbättras.

Lärarna arbetar för att försöka anpassa undervisningen till olika elevers förutsättningar och behov. Skolan har ett bra system för att upptäcka elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd. Trots detta finns det elever som inte får det stöd de är i behov av på grund av brist på resurser. Svenska som andraspråk anordnas inte för elever som är i behov av det. Detta måste skolan åtgärda.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Alla elever ges inte särskilt stöd i tillräcklig omfattning (5 kap. 4-5 §§ grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång fattats inte enligt förordningens krav (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Rektorn har inte i tillräcklig utsträckning vidtagit åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling (7-8 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolornas arbete med likabehandlingsplaner uppfyller inte förordningens krav på barns och elevers medverkan (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolorna uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningar (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.)
- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Lärarna bör i sin utvärdering av elevernas kunskaper i högre grad ta sin utgångspunkt i de nationella kursplanemålen.
- Skolornas arbete med att ge eleverna kännedom om målen bör förbättras.
- Skolornas arbete med innehållet i de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.
- Skolans arbete med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov bör förbättras.
- Skolornas arbete med att ge elever möjligheter till inflytande i undervisningen bör förbättras.
- Värdegrundsarbetet på Gäverängeskolan bör förbättras.
- Skolornas arbete med att göra ordningsreglerna kända och accepterade bör förbättras.
- Skolorna bör förvissa sig om att studiehandledning på modersmålet ges till alla elever som behöver det.
- Skolornas kvalitetsarbete och elevers och föräldrars möjlighet till delaktighet i arbetet med kvalitetsredovisningarna bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- Ej godtagbar kvalitet innebar en avsevärd avvikelse från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Gäverängeskolan. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen.

	Gäverängeskolan		Ockelbo kommun	
Ämne	**År 2005**	**År 2006**	**År 2005**	**År 2006**
Svenska	70 %	96 %	76 %	89 %
Engelska	63 %	82 %	74 %	79 %
Matematik	56 %	96 %	72 %	86 %

Källa: skolans och kommunens egna uppgifter

Tabell 2. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Rabo skola. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen.

	Rabo skola		Ockelbo kommun	
Ämne	**År 2005**	**År 2006**	**År 2005**	**År 2006**
Svenska	84 %	93 %	76 %	89 %
Engelska	95 %	86 %	74 %	79 %
Matematik	89 %	86 %	72 %	86 %

Källa: skolans och kommunens egna uppgifter

Kommentar:

I Gäverängeskolan och Rabo skola följs elevernas kunskaper på skolnivå endast upp i ämnena svenska, engelska och matematik. Enligt skolornas statistik förbättrades resultaten för Gäverängeskolan stort i de nationella ämnesproven för årskurs 5 mellan åren 2005-2006, för att till år 2007 försämras mest i svenska men även i matematik. För Rabo skola är variationen i resultat mindre mellan åren 2005-2006, dock har en försämring skett i engelska till år 2007. Skolorna förklarar de sämre resultaten med att olika elevgrupper haft skilda behov och att skolorna inte fått tillräckligt med resurser för att kunna ge stöd på ett tillfredsställande sätt. Rektorn anger också att resultaten för ett par elever som brukar prestera bättre inte går att förklara. Sammantaget bedömer inspektörerna att resultaten antyder att eleverna uppnår godtagbara kunskapsresultat.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolornas verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,

- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla årskurser.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten :

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Lärarna följer upp de enskilda elevernas kunskapsutveckling genom bl.a. LUS samt nationella ämnesprov i årskurs 5. Skolorna måste dock enligt inspektörernas bedömning arbeta med nedan redovisade område, varför uppföljningen av kunskapsresultaten sammantaget bedöms hålla mindre god kvalitet.

Uppföljning av skolornas verksamhet

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå. I Gäverängeskolan och Rabo skola följs inte skolornas samlade kunskapsresultat upp och utöver resultaten från de nationella ämnesproven i årskurs 5, kan skolorna inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer att skolorna saknar en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling, varför skolornas övergripande uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling måste förbättras. Dessa resultat bör ligga till grund för skolornas kvalitetsarbete och skolornas arbete med att ge stöd till elever. Lärarna använder i varierande grad resultaten från de nationella ämnesproven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling. I Rabo skola analyserar lärarna proven och vidtar åtgärder utifrån resultaten. I Gäverängeskolan har resultaten från år 2007 inte redovisats för eleverna. Inspektörerna vill framhålla vikten av att kommunicera resultat till elever för att dessa bl. a. ska kunna ta ansvar för sina studier.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om kontinuerliga utvecklingssamtal, med stöd av den individuella utvecklingsplanen, genomförs samt att ett samtal förs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I Gäverängeskolan och Rabo skola pågår ett utvecklingsarbete kring bedömningar och individuella utvecklingsplaner. Utvecklingssamtal genomförs varje termin för samtliga elever. Nedanstående områden bör dock förbättras, vilket innebär att detta område sammantaget bedöms hålla mindre god kvalitet.

Utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling

Enligt läroplanen ska lärarna utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. I Gäverängeskolan och Rabo skola har inte lärarna tillsammans konkretiserat de nationella kursplanemålen, på respektive skola, i samtliga ämnen och de utgår inte på ett tydligt sätt ifrån kursplanernas mål när de utvärderar elevernas kunskapsutveckling. Eleverna saknar kännedom om målen. Inspektörerna bedömer att lärarna i sin utvärdering av elevernas kunskaper i högre grad bör ta sin utgångspunkt i de nationella kursplanemålen. Skolornas arbete med att ge eleverna kännedom om målen bör förbättras.

Individuella utvecklingsplaner

Enligt grundskoleförordningen ska lärare vid utvecklingssamtal i en individuell utvecklingsplan (IUP) skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanernas mål. Det är viktigt att den framåtsyftande individuella utvecklingsplanen konkret beskriver vilka insatser som ska göras av skolan och vilka insatser som eleven och vårdnadshavare kan göra för att eleven ska ha framgång i skolarbetet i samtliga ämnen. I kommunen pågår ett utvecklingsarbete kring de individuella utvecklingsplanerna. Arbetet har kommit olika långt bland lärarna i Gäverängeskolan och Rabo skola. Vissa lärare har valt att starta med elevernas sociala utveckling medan andra lärare även inkluderat svenska, engelska och matematik. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtal genomförs men att skolornas arbete med innehållet i de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolornas verksamhet,
- om organisation och varierade arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,

- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om alla som arbetar i skolorna samverkar för att göra skolorna till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolorna samverkar med arbetslivet och närsamhället.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god Kvalitet
		X	

Motivering:

Enligt inspektörernas bedömning genomför skolorna en utbildning av god kvalitet. Förskoleklasserna arbetar på ett bra och genomtänkt sätt med övergången från förskolan till grundskolan. Ett utvecklingsarbete pågår kring planering av undervisningen utifrån strävansmålen. Det finns också en tydlig ambition från lärarnas sida att variera undervisningen och att organisera den på olika sätt. Eleverna ges genom klassråd och elevråd goda möjligheter till inflytande över verksamheten i stort och eleverna upplever att elevrådet har en viktig funktion att fylla på skolorna. Skolorna samverkar på ett bra sätt med närsamhället. Skolorna bör dock arbeta med nedanstående förbättringsområde.

Inflytande och ansvarstagande

I läroplanen anges att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I Gäverängeskolan och Rabo skola utgår lärarna företrädesvis från sin egen planering alternativt strikt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. På några lektioner får de i viss mån välja vad de vill arbeta med. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med att ge elever möjligheter till inflytande i undervisningen bör förbättras.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om skolorna uppmärksammar och hjälper elever i behov av särskilt stöd,
- om åtgärdsprogram alltid upprättas vid särskilda stödinsatser.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Lärarna arbetar på ett medvetet sätt för att försöka anpassa undervisningen till olika elevers förutsättningar och behov. Det finns också enligt inspektörernas bedömning ett väl utvecklat system för att upptäcka elever som är i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram upprättas för dessa elever. Stödinsatser kan ges av ordinarie klasslärare om gruppen är liten, eller av någon annan i arbetslaget. Vid inspektionen framkom dock att det finns elever som är i behov av särskilt stöd men som inte får detta på grund av bristande resurser. Då särskilt stöd inte ges till alla elever som enligt skolan är i behov av detta, bedöms detta område sammantaget hålla ej godtagbar kvalitet.

Anpassning till varje elevs förutsättningar och behov

All undervisning ska enligt läroplanen utgå från varje elevs förutsättningar, erfarenheter och behov. I Gäverängeskolan och Rabo skola har lärarna fått kompetensutveckling i specialpedagogik, bl. a. för att kunna anpassa undervisningen, och inspektörerna kunde se flera goda exempel på ett sådant arbete. Vid intervjuer och verksamhetsbesök framkom dock att lektionerna ofta ser likadana ut för alla elever. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov bör förbättras.

Elever i behov av stöd

Enligt läroplanen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen. I Gäverängeskolan och Rabo skola finns det enligt inspektörernas bedömning ett väl utvecklat system för att upptäcka och ge stöd till elever som är i behov av detta. Rutiner finns för hur stöd ska ges; av läraren och av arbetslagen. Vid behov av ytterligare stöd ansöker man om resurser från kommunens resursteam. Varje år görs en kartläggning av vilka elever som är i behov av särskilt stöd och de elever som riskerar att inte nå målen i svenska, engelska och matematik får hjälp av skolornas speciallärare eller specialpedagog. Elevassistenter arbetar i vissa klasser, dels för att ge stöd till enskilda elever, dels för att vara till allmän hjälp. Skolledning och lärare uppger dock, både muntligen samt i skolans kvalitetsredovisning, att det finns elever som är i behov av särskilt stöd men som inte får detta på grund av bristande resurser. Inspektörerna bedömer att, trots ett bra system för att upptäcka och ge stöd, så får inte alla elever det stöd de är i behov av. Detta måste skolorna åtgärda.

I författningarna anges att en elev ska få studiehandledning på modersmålet, om eleven behöver det. Beslut om denna stödform ska fattas av rektorn och åtgärdsprogram ska upprättas. Inspektörerna vill påpeka vikten av att förvissa sig om att studiehandledning på modersmålet ges till alla elever som behöver det.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolornas arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumenten för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling,
- om skolorna/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolorna har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolorna har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Skolorna uppfattas av elever, lärare och föräldrar som trivsamma och i stort sett trygga. Nedan redovisas dock områden som skolorna måste förbättra, varför området som helhet bedöms hålla ej godtagbar kvalitet.

Förekomst av trakasserier eller annan kränkande behandling

Enligt skollagen ska den som verkar inom skolorna aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Ett av skolornas och kommunens utvecklingsområden är arbetsro. I Gäverängeskolan visar inspektionen att det finns bråk mellan elever och bristande arbetsro i flera klasser. I Rabo skola är det för det mesta lugnt och på lektionerna råder oftast arbetsro. På båda skolorna uppger både dock lärare, föräldrar och elever att mobbning och andra kränkningar förekommer, om än i liten omfattning på Rabo skola. Inspektörerna bedömer att rektorn inte i tillräcklig utsträckning har vidtagit åtgärder för att förhindra kränkande behandling.

Värdegrundsarbete

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolorna medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar. Läraren har ett särskilt ansvar att öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. I inspektionen framkommer att skolorna bedriver ett visst värdegrundsarbete men att detta varierar i kvalitet. Bland annat tar man i båda skolorna upp värdegrundsfrågor på storsamling en gång i månaden då man diskuterar problem och konflikter som

kan ha uppstått. På båda skolorna arbetar man dessutom schemalagt med EQ-övningar varje vecka. I Gäverängeskolan saknas dock en gemensam linje och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen i värdegrundsarbetet. Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet i Gäverängeskolan bör förbättras.

Ordningsregler

Rektorn har enligt grundskoleförordningen ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att dessa utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för elever och föräldrar. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. I Gäverängeskolan och Rabo skola finns ordningsregler framtagna men de är inte allmänt kända av elever och föräldrar. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med att göra ordningsreglerna kända och accepterade bör förbättras.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska en likabehandlingsplan upprättas för varje skola och förskola. Planen ska utgå från en kartläggning av den egna verksamhetens behov, åtgärder ska redovisas och den ska följas upp varje år. Planen ska upprättats under medverkan av barn och elever. För Gäverängeskolan och Rabo skola finns likabehandlingsplaner som uppfyller författningens krav på vad sådana ska innehålla, men inte författningarnas krav på elevers medverkan. Vid framtagandet och utvecklandet av planerna måste skolorna beakta författningskravet på barn och elevers medverkan, särskilt med hänsyn till att inspektörerna tidigare bedömt att värdegrundsarbetet och arbetet mot kränkningar bör förbättras.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper.

Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god Kvalitet
	X		

Motivering:

Rektorn bedöms vara förtrogen med verksamheten och tar som pedagogisk ledare ansvar för att verksamheten utvecklas mot ökad måluppfyllelse. När det gäller nedanstående områden behöver dock åtgärder vidtas, varför området som helhet bedöms hålla mindre god kvalitet.

Rektors beslutsfattande.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar, får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. I Rabo skola finns det elever med anpassad studiegång utan att beslut därom har fattats. Detta måste skolan åtgärda.

Det finns även ett flertal brister och förbättringsområden som beskrivs och bedöms i denna rapport där rektors roll är central som beslutsfattare, se t.ex. under rubrikerna Uppföljning av kunskapsresultaten, Anpassning av verksamheten till elevernas behov, Normer och värden samt Tillgång till utbildning.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolornas pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolornas pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolornas pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god Kvalitet
		X	

Motivering:

Alla lärare har pedagogisk högskoleutbildning och undervisar huvudsakligen i de ämnen de har utbildning i. De ges också bra kompetensutveckling som är kopplad till skolornas identifierade utvecklingsområden. Rektorn har pedagogisk högskoleutbildning samt genomgår rektorsutbildning. Personal och rektor bedöms i stort sett ha nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen. Området perso-

nalens utbildning och kompetensutveckling bedöms sammantaget hålla god kvalitet.

3.3 Tillgång till utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolorna tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och om den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolorna erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god Kvalitet
X			

Motivering:

Lokaler och läromedel bedöms hålla god kvalitet. Utbildningen är avgiftsfri. När det gäller nedanstående områden måste dock åtgärder vidtas, varför den sammantagna bedömningen blir ej godtagbar kvalitet.

Garanterad undervisningstid

I grundskolans kursplaner finns mål som eleverna ska uppnå i de olika ämnena innan de slutar årskurs 5. I Gäverängeskolan och Rabo skola erbjuds eleverna inte någon undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap före årskurs 6. De ges således inte möjlighet att nå kursplanernas mål för årskurs 5 i detta ämne. Detta måste skolorna åtgärda.

Valmöjligheter

I grundskoleförordningen regleras elevens rätt till undervisning i svenska som andraspråk. I Gäverängeskolan anordnas undervisning i svenska som andraspråk för elever i behov av detta. Dock fungerar denna undervisning som ett slags stöd till undervisningen i svenska och inspektörernas uppfattning är att skolan inte gör en tydlig skillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk. Inspektörerna vill i sammanhanget framhålla att svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och ska anordnas i stället för undervisning i svenska för de elever som behöver det. Rektorn är den som beslutar om sådan undervisning ska anordnas för en elev. I Rabo skola är elever inskrivna som enligt uppgift från rektor är i behov av undervisning i svenska som andraspråk. Dock anordnas inte denna undervisning med motivering att det är oklart hur länge eleverna kommer att stanna i kommunen. Inspektörerna vill framhålla alla elevers rätt till en likvärdig utbildning och att svenska som andraspråk ska anordnas för alla elever som bedöms behöva det. Inspektörerna bedömer att undervisningen i svenska som andraspråk inte an-

ordnas i enlighet med författningarnas krav, vilket måste åtgärdas.

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Elevens val erbjuds inte i Gäverängeskolan och Rabo skola. Inspektörerna bedömer att elevens val inte anordnas i enlighet med författningarnas krav, vilket måste åtgärdas.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolorna bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med syftet att nå målen i styrdokumenten,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolorna avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god Kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

I Gäverängeskolan och Rabo skola bedrivs enligt inspektörernas bedömning delvis ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kommunövergripande områden, resultat gällande nationella prov redovisas i skolans kvalitetsredovisning. När det gäller nedanstående områden behöver dock åtgärder vidtas, varför området som helhet bedöms hålla mindre god kvalitet.

Systematiskt kvalitetsarbete

Kvalitetsarbete syftar till att kontinuerligt, ur ett helhetsperspektiv, identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga i arbetet för att nå de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder. Som en del i detta arbete upprättas kvalitetsredovisningen som sedan är tänkt att fungera som ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet.

I Gäverängeskolan och Rabo skola finns ett så kallat kvalitetshjul och rutiner för att arbeta med resultaten i svenska, engelska och matematik. Gemensamma pedagogiska diskussioner i andra ämnen än svenska, engelska och matematik saknas dock i stor utsträckning varför kunskapsresultaten i alla ämnen inte följs upp och undervisningsmål och metoder inte prövas och utvecklas. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt en särskild förordning ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprät-

ta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. I förordningen ställs krav på elevers och personals delaktighet i arbetet med kvalitetsredovisningen. För Gäverängeskolan och Rabo skola finns en kvalitetsredovisning som består av en gemensam del samt varsin separat del. Skolornas kvalitetsredovisningar innehåller vissa redovisningar av skolornas måluppfyllelse, bland annat resultaten i matematik, engelska och svenska för årskurs 5 samt resultat i LUS (Läsutvecklingsschema) för årskurs 3 och 6 samt förslag till förbättringsåtgärder. Kvalitetsredovisningen innehåller även några mål och resultat inom området Normer och värden samt förslag till förbättringsåtgärder. Personalen har varit delaktig i framtagandet av kvalitetsredovisningen som går att ta del av på Gäverängeskolans hemsida. Elever eller föräldrar har dock inte varit delaktiga i arbetet.

Inspektörerna bedömer att elever och föräldrar måste ges möjlighet att delta i arbetet med skolornas kvalitetsredovisning.

Stockholm den 5 mars 2008

Jane Åslund

Ann-Sofi Pihlgren